

32/uu6(471) 2^e ex

**BIBLIOTHEEK
STARRINGBOUW**
Grondgebruikersinventarisaties in Nederland

Gebied 232 Haarlemmermeer

**H.A. van Kleef
J. Clement**

Rapport 471

DLO-Staring Centrum, Wageningen, 1996

- 7 FEB. 1997

Wn931945 #

REFERAAT

Kleef, H.A. en J. Clement, 1996. *Grondgebruikersinventarisaties in Nederland: gebied 223 Haarlemmermeer*. Wageningen, DLO-Staring Centrum. Rapport 471; 22 blz.; 1 kaart; 12 tab.

Kengetallen over de landbouw en de verkaveling worden verkregen met het geografisch informatiesysteem Grondgebruikersinventarisatie (GI) van SC-DLO. Dit rapport bevat een beschrijving van de GI Haarlemmermeer. Dit studiegebied omvat de gehele droogmakerij aangevuld met een gedeelte van Osdorp (gem. Amsterdam). De totale oppervlakte bedraagt 19 146 ha. Onder invloed van de uitbreiding van Schiphol maakt het gebied een ware metamorfose door. Op basis van de grondgebruikersinventarisatie van oktober 1996 wordt een ruimtelijke beschrijving gegeven van de land- en tuinbouw in de huidige situatie en de situatie met functieverandering. De bedrijfsgegevens uit de landbouwtelling zijn van 1996.

Trefwoorden: cultuurgrond, geografisch inforatiesysteem, grondgebruik, landbouw, landinrichting, ruimtelijke planvorming, Schiphol, tuinbouw, verkaveling

ISSN 0927-4499

©1996 DLO-Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied (SC-DLO)
Postbus 125, 6700 AC Wageningen.
Tel.: 0317-474200; telefax: 0317-424812.

DLO-Staring Centrum aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DLO-Staring Centrum.

Project 4225

Rap471.IS\01-97

Inhoud

	blz.
Woord vooraf	7
Samenvatting	9
1 Inleiding	11
2 Ligging en grootte van het gebied en de deelgebieden	14
3 Grondgebruik	15
4 Aantal grondgebruikers	15
5 Bedrijfstype	16
6 Bedrijfsoppervlakte	17
7 Bedrijfsomvang	18
8 Kavels en bedrijfskavels	19
9 Arbeidsbezetting	20
10 Leeftijd en bedrijfsopvolging	21
Literatuur	22

Woord vooraf

In opdracht van de Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden heeft DLO-Staring Centrum (SC-DLO) de in dit rapport beschreven grondgebruikersinventarisatie voor het gebied Haarlemmermeer uitgevoerd. Het betreft de huidige situatie zonder en met functieveranderingen in het gebied.

De Grondgebruikersinventarisatie (GI) is een geografisch informatiesysteem waarin wordt vastgesteld wie welke grond waar en op welke wijze in gebruik heeft, en heeft vooral betrekking op agrarische bedrijven. De Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden gebruikt de gegevens in hoofdzaak bij de voorbereiding van landinrichtingsprojecten, in het bijzonder voor de gebiedstypering, de knelpuntenanalyse, het verrichten van toedelingsonderzoek en de agrarische kosten-batenanalyse als onderdeel van de evaluatie (MER).

De afdeling Dynamiek Ruimtegebruik van DLO-Staring Centrum verzorgde het onderzoek. Daarbij is gebruik gemaakt van kadastrale gegevens van de gemeente Haarlemmermeer, gegevens over het grondgebruik van het waterschap Groot-Haarlemmermeer en de Stichting ter Verbetering van de Agrarische Structuur (Osdorp, kaart met nieuwe situatie na verkaveling) en gegevens uit de landbouwtelling van de dienst LASER.

Samenvatting

Dit rapport beschrijft de resultaten van een grondgebruikersinventarisatie voor het gebied Haarlemmermeer in de huidige situatie en de huidige situatie met functieveranderingen ondermeer als gevolg van de ontwikkelingen rond de uitbreiding van Schiphol. Voor deze beschrijving is gebruik gemaakt van:

- de TOP10-vector van de Topografische Dienst Nederland;
- een gebruikerskaart en een kaart met de gebiedsgrens en de begrenzing van nieuwe bestemmingen vervaardigd door de dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden (LBL);
- een adressenbestand van geregistreerde agrarische bedrijven met de daarbij behorende gegevens van de landbouwtelling 1996 geleverd door de dienst Landelijke Service Regelingen (LASER).

De gegevens zijn met behulp van moderne Geografische Informatie Systemen (GIS) verwerkt tot een aantal computerbestanden.

Het gebied Haarlemmermeer ligt in de provincie Noord-Holland en is 19 146 ha groot. Van deze oppervlakte is thans 10 944 ha in gebruik bij geregistreerde agrarische bedrijven. Bij de situatie met functieveranderingen resteert hiervan nog 6554 ha, een afname van 4390 ha. In de huidige situatie zijn in totaal 531 binnenblokbedrijven waarvan 455. Bij functieverandering zijn er nog 358 bedrijven waarvan 317 grote bedrijven. De gemiddelde kavelgrootte in het gebied bij de huidige situatie is 17,3 ha. Bij de situatie met functieverandering is dit 13,9 ha, een afname van 3,4 ha. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door de bedrijven die bij functieverandering niet meer in agrarisch gebied liggen. Vooral in het noordelijk deel van het gebied heeft functieverandering sterke invloed op de verkaveling (zie de kaart).

De bedrijven in het GI-gebied Haarlemmermeer zijn voornamelijk tuinbouwbedrijven (45%) en akkerbouwbedrijven (36%). Een aantal kenmerken van de huidige akker- en tuinbouwbedrijven en de overblijvende bedrijven in deze sectoren bij functieverandering zijn:

	Akkerbouwbedrijven		Tuinbouwbedrijven	
	huidige situatie	na functie-wijziging	huidige situatie	na functie-wijziging
Aantal bedrijven	193	114	238	213
Gem. bedrijfsoppervlakte (ha)	42,8	38,0	*)	*)
Gem. bedrijfsomvang (nge)	65	64	129	120
Gem. leeftijd bedrijfshoofd	51,5	50,6	50,0	51,0
Gem. aantal arbeidskrachten	1,3	1,3	4,1	3,9
Gem. aantal kavels	1,7	1,6	*)	*)
Gem. kaveloppervlakte (ha)	24,5	23,6	*)	*)

*) niet geïnventariseerd

1 Inleiding

Voor de voorbereiding van het landinrichtingsproject Haarlemmermeer heeft de Dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden (LBL) aan DLO-Staring Centrum een opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een grondgebruikersinventarisatie (GI) en het beschrijven van de effecten van de toekomstige bestemmingswijzigingen op de huidige landbouwkundige situatie. Deze bestemmingswijzigingen zijn een gevolg van de VINEX, het Structuurschema Groene Ruimte en de Planologische Kernbeslissing voor Schiphol en omgeving. Het betreft ondermeer de aanleg van een nieuwe start- en landingsbaan met de bijbehorende infrastructuur, uitbreiding van de woongbieden van Hoofddorp en Nieuw-Vennep, inrichten van bedrijfsterreinen, aanleg van wegen en bosgebieden. Deze maatregelen zijn van grote invloed op de agrarische structuur in het gebied. Bedrijven vallen geheel of gedeeltelijk in deze nieuwe bestemmingen. Kavels worden onttrokken of doorsneden. Inzicht in deze effecten maakt het mogelijk het resterende landbouwgebied zodanig in te richten dat daar een goede landbouwkundige structuur ontstaat.

In verband met de beperkte beschikbare tijd is de gebruikerskaart, die normaliter tot stand komt door bedrijfsbezoek, aangeleverd door LBL. Hiervoor is een bestaande gebruikerskaart van het Waterschap Groot-Haarlemmermeer met de hulp van gebiedskenners geactualiseerd en uitgebreid met het verkavelingsproject Osdorp (nieuwe situatie). De toekomstige bestemmingen zijn afgeleid van een tweetal door LBL aangeleverde kaarten, een overzichtskaart van het Groenproject Haarlemmermeer en voor het noordelijk deel de overzichtskaart behorende bij de structuurvisie Haarlemmermeer-noord van de gemeente Haarlemmermeer.

De grondgebruikerskaart is digitaal verwerkt en gekoppeld aan de landbouwtelling 1996. De beschrijving betreft alleen de in het gebied gelegen bedrijven (binnenblokkers). Een groot aantal volgens de landbouwtelling in het gebied gelegen bedrijven, met name glastuinbouwbedrijven, zijn niet op de gebruikerskaart teruggevonden. Zij zijn met behulp van gegevens van de gemeente Haarlemmermeer als puntelement aan de bestanden toegevoegd.

De oplevering van de grondgebruikersinventarisatie voor het gebied Haarlemmermeer bestaat naast dit rapport uit:

- een ARC-INFO-bestand van de topografie (TOP10lijn);
- een ARC-INFO-bestand van de kavels van geregistreerde agrarische bedrijven;
- een ARC-INFO-bestand van de plaats van de bedrijfsgebouwen van geregistreerde agrarische bedrijven zonder kavels;
- een ARC-INFO-bestand van de kavels van overige grondgebruikers;
- een ARC-INFO-bestand van de kaart met toekomstige bestemmingen.

Een dergelijke oplevering is gericht op decentraal gebruik van de kaarten en gegevensbestanden op de werkplek. Naar eigen inzicht kunnen dan gegevens worden geselecteerd, kengetallen bepaald, themakaarten vervaardigd en eventueel voor dat gebied specifieke gegevens worden toegevoegd.

In dit rapport worden de belangrijkste kenmerken van het gebied en de agrarische bedrijven beschreven, ondersteund door een kaart en tabellen. Hiermee wordt een eerste inzicht in de verkavelingsstructuur van het gebied en de agrarische bedrijven gegeven.

Legenda

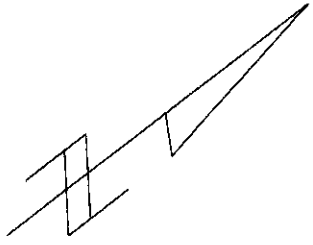
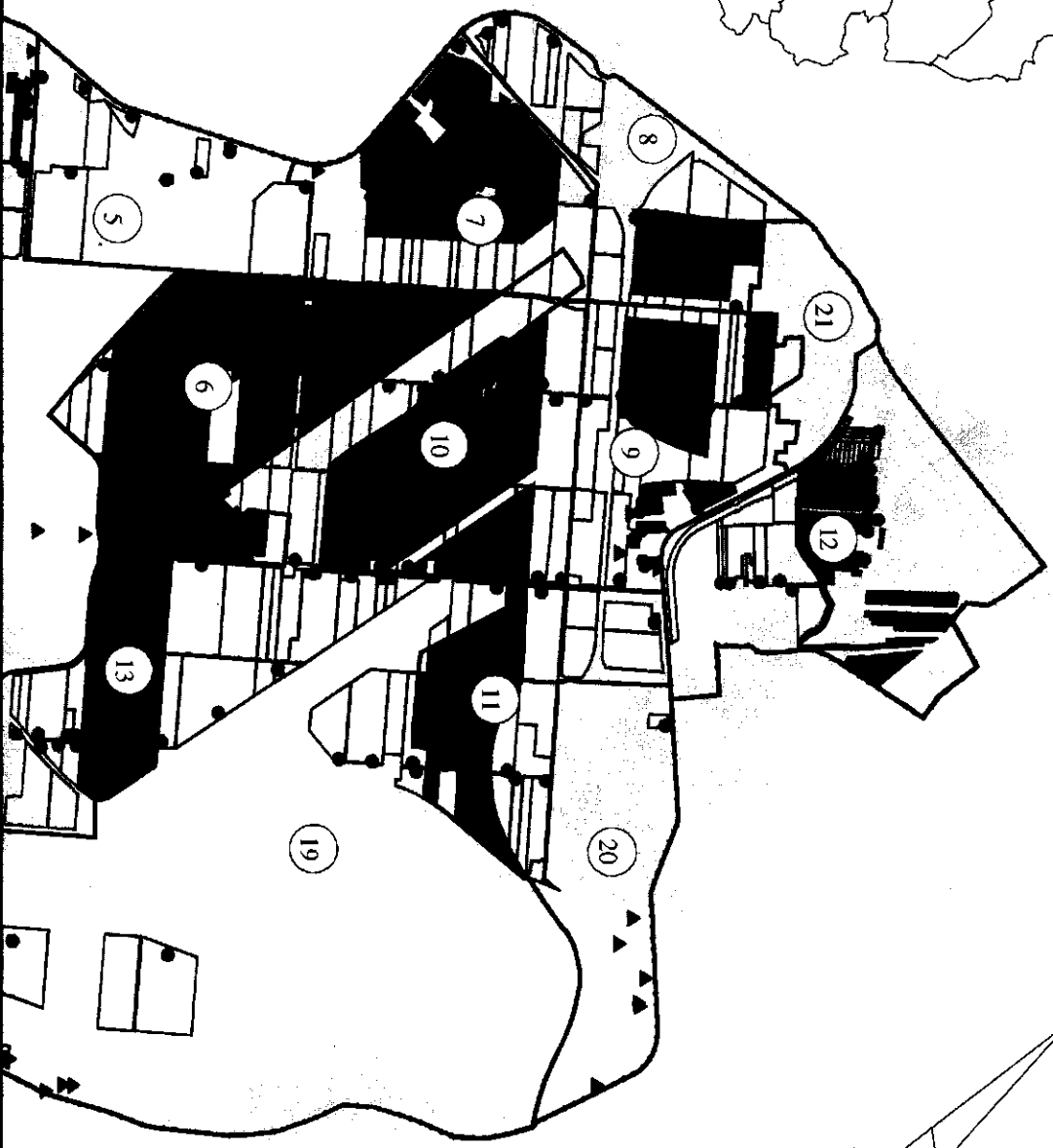
- Locatie Bedrijfsgebouw met grond
- ▲ Locatie Bedrijfsgebouw zonder gekwalificeerde grond
- Toekomstige niet agrarisch grondgebruik
- Huidig en toekomstige agrarisch grondgebruik
- Kavels van toekomstige hanteerders
- Topografie
- Dwellingsgebiedsgrenzing
- Gebiedsgrenzing
- 25 Deelgebiedsnummers

Verklaringen: zie hoofdstuk 2

DLO – Staring Centrum Wageningen

Instituut voor Landbouw-
 van het Landelijk Gebied
 Landbouwkundige Wetenschappen, Nieuwe
 Afdeling Dynamiek Kennisgebied
 JANUARI 1997

2 Ligging en grootte van het gebied en de deelgebieden

Het GI-gebied Haarlemmermeer ligt in de provincie Noord-Holland. Het betreft de gehele gemeente Haarlemmermeer en een klein deel van gemeente Amsterdam. De grens wordt grotendeels gevormd door de ringvaart (zie de kaart). De oppervlakte van het gebied, verkregen door middel van digitaliseren van de gebiedsgrens, bedraagt 19 146 ha. Binnen het gebied is een groot aantal deelgebieden onderscheiden. De indeling hangt samen met de functieveranderingen in het gebied.

- 1 Deelgebied Nieuwlekkertocht ligt in het zuidoosten van het gebied en is 1014 ha groot. Het gebied behoort tot het agrarisch kerngebied.
- 2 Deelgebied Beinsdorp ligt ten zuiden van het gelijknamige dorp en heeft een oppervlakte van 1248 ha. Voor het gehele gebied is bos gepland. Door het gebied loopt het tracé van de N22 (16 ha). Voor 695 ha is ook de bestemming agrarisch kerngebied aangegeven.
- 3 Dit deelgebied is het bosgebied langs de Spieringweg ten westen van Hoofddorp. Het gebied is 156 ha groot waarvan 11 ha tracé van de N22.
- 4 Deelgebied Zwaanshoek ligt ten noorden van Zwaanshoek en heeft een oppervlakte van 426 ha, waarvan 345 ha een agrarische bestemming heeft en 81 ha bebouwing van de dorpen Zwaanshoek en Cruquius.
- 5 Deelgebied Cruquius ligt ten noorden van het gelijknamige dorp is 485 ha groot en wordt t.b.v. woningbouw, Floriade, bos, golfterrein en de N22 geheel onttrokken aan de landbouw.
- 6 Deelgebied Hoofddorp-Noord ligt ten noorden van Hoofddorp en is 773 ha groot. Het gebied heeft hoofdzakelijk een agrarische bestemming (733 ha) waarvan 434 ha voor bollenteelt; 40 ha is bestemd voor het Groene Carré Schiphol.
- 7 Deelgebied Vijfhuizen ligt ten noorden van Vijfhuizen en is 559 ha groot. Het westelijk deel blijft agrarisch.
- 8 Deelgebied Nieuwebrug ligt tussen de dorpen Nieuwebrug en Zwanenburg. Het deelgebied is 483 ha groot waarvan 116 ha een agrarische bestemming heeft. De rest heeft een bestemming voor natuurontwikkeling en bedrijfsterrein.
- 9 Deelgebied Lijnden ligt ten zuiden van Zwanenburg en heeft een oppervlakte van 553 ha. Hiervan heeft 231 ha een agrarische bestemming. De overige oppervlakte is bestemd voor de aanleg van wegen, bebouwing, natuurontwikkeling en het Groene Carré Schiphol.
- 10 Deelgebied Lijnden-Zuid heeft een oppervlakte van 570 ha en ligt tussen de Schipholweg, de Hoofdvaart en de nieuwe startbaan van Schiphol.
- 11 Deelgebied Badhoevedorp-Zuid ligt ten zuidwesten van Badhoevedorp, is 466 ha groot waarvan 206 ha agrarisch blijft. De resterende oppervlakte heeft de bestemming Carré, wegtracé, bedrijfsterrein en natuurontwikkeling.
- 12 Deelgebied Osdorp ligt in het noordoosten buiten de Haarlemmermeer in de gemeente Amsterdam. Het gebied is 836 ha groot waarvan 209 ha een agrarische bestemming heeft. Voor het resterende deel van het huidige agrarische gebied (152 ha) is bos gepland. Het glastuinbouwgebied tegen Halfweg heeft geen bestemmingswijziging gekregen.
- 13 Deelgebied Hoofddorp-Oost ligt ten noordoosten van Hoofddorp. De oppervlakte is 201 ha en heeft een agrarische bestemming.

- 14 Deelgebied Haarlemmermeer-Zuidoost heeft een agrarische bestemming met een oppervlakte van 4186 ha.
- 15 Deelgebied Rozenburg, 592 ha, heeft in z'n geheel een niet-agrarische bestemming, voornamelijk bedrijfsterrein.
- 16 Deelgebied Hoofddorp, 2047 ha, heeft in z'n geheel een niet-agrarische bestemming.
- 17 Deelgebied Nieuw-Vennep is 708 ha groot met daarin 30 ha agrarische bestemming.
- 18 Deelgebied Lisserbroek in het zuidwesten van de Haarlemmermeer is 172 ha en heeft een agrarische bestemming.
- 19 Deelgebied Schiphol, 2977 ha, heeft geen agrarische bestemming.
- 20 Deelgebied Badhoevedorp, 493 ha, heeft geen agrarische bestemming.
- 21 Zwanenburg dorp, 200 ha, heeft geen agrarische bestemming.

3 Grondgebruik

Van de totale oppervlakte van het gebied (19 146 ha) is thans 10 944 ha (57%) in gebruik als cultuurgrond (tabel 1). De resterende 8202 ha (43%) bestaat o.a. Schiphol, bebouwing, bos, woeste grond, wegen en waterlopen. In de situatie met functieverandering blijft er van de 10 944 ha cultuurgrond 6554 ha over. Hiervan is 5547 ha in gebruik bij bedrijven die in het overblijvende agrarisch gebied hun bedrijfsgebouw hebben liggen (binnenblokbedrijven). De overige 1007 ha cultuurgrond is in gebruik bij agrarische bedrijven die, als gevolg van de functieverandering, de bedrijfsgebouwen in de niet-agrarische gebieden hebben liggen (buitenblokbedrijven).

Tabel 1 De totale geïnventariseerde oppervlakte cultuurgrond van binnenblokbedrijven en het overige (berekende) grondgebruik (ha; kadastrale maat en procentueel) binnen het gebied in de huidige situatie en situatie met functieverandering

Grondgebruiker	Huidige situatie		Na functieverandering	
	(ha)	(%)	(ha)	(%)
Binnenblokbedrijven	10944	57,1	5547	29,0
Buitenblokbedrijven			1007	5,2
Overig grondgebruik	8202	42,9	12592	65,8
Totaal	19146	100,0	19146	100,0

4 Aantal grondgebruikers

In de huidige situatie zijn in totaal 531 agrarische bedrijven in het gebied gevestigd waarvan 455 grote bedrijven (86%) en 76 kleine bedrijven (14%) (tabel 2). De grens tussen groot en klein ligt bij een bedrijfsomvang van 20 nge (LEI-DLO, 1995). In de situatie met functieverandering liggen in het resterende agrarische gebied 358

bedrijven waarvan 317 grote bedrijven (88,5%). Het aantal bedrijven neemt met ruim 30% af. De ligging van bedrijfsgebouwen van de bedrijven is weergegeven op de kaart. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen bedrijven die op de aangeleverde gebruikerskaart zijn ingetekend en bedrijven die als puntelement zijn verwerkt (voornamelijk glastuin-bouwbedrijven).

Tabel 2 Aantal grote en kleine bedrijven onderscheiden naar de huidige situatie en de situatie met functieverandering

	Groot bedrijf		Klein bedrijf		Totaal	
	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)
Huidige situatie	455	85,7	76	14,3	531	100,0
Na functieverandering	317	88,5	41	11,5	358	100,0
Afname	138	30,3	35	46,1	173	32,6

5 Bedrijfstype

De bedrijven zijn ingedeeld volgens de NEG-typologie (LEI-DLO, 1995). In het gebied Haarlemmermeer komen de volgende bedrijfstypen voor:

- akkerbouwbedrijven (NEG 1);
- tuinbouwbedrijven (NEG 2), dit zijn de vollegronds- en glastuinbouwbedrijven of combinaties hiervan;
- blijvende teeltbedrijven (NEG 3), dit zijn de fruitteeltbedrijven en boomkwekerijen of combinaties hiervan;
- graasdierbedrijven (NEG 4), dit zijn de rundveehouderijbedrijven (inclusief kalvermesterijen), schapenbedrijven, geitenbedrijven en graslandbedrijven of combinaties hiervan;
- hokdierbedrijven (NEG 5), dit zijn de varkens-, pluimvee-, konijnen- en pelsdierbedrijven of combinaties hiervan;
- gewassencombinaties (NEG 6), dit zijn tuinbouw/blijvende teeltbedrijven en overige gewassencombinaties;
- veeteeltcombinaties (NEG 7), dit zijn graasdiercombinaties en overige veeteeltcombinaties;
- gewassen/veeteeltcombinaties (NEG 8), dit zijn akkerbouw/veeteeltcombinaties en overige combinaties.

De tuinbouwbedrijven zijn onderscheiden in glasbloembedrijven (tabel 3) en overige tuinbouwbedrijven. Het aantal bedrijven behorend tot het bedrijfstype hokdierbedrijven, veeteeltcombinaties en gewassen/veeteeltcombinaties is zo gering dat ze zijn samengevoegd tot de groep overige bedrijven. Bij de grote bedrijven zijn in de huidige situatie de belangrijkste bedrijfstypen tuinbouwbedrijven (46,9%) en akkerbouwbedrijven (38,0%). In de situatie met functieverandering verandert dit niet. Het aandeel van de akkerbouwbedrijven neemt 5% af ten gunste van de tuinbouwbedrijven.

Tabel 3 Aantal grote en kleine binnenblokbedrijven per bedrijfstype in de huidige situatie en situatie met functieverandering

Bedrijfstype	Groot bedrijf		Klein bedrijf		Totaal	
	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)
<i>Huidige situatie</i>						
Akkerbouwbedrijven	173	38,0	20	26,3	193	36,3
Glasbloembedrijven	129	28,4	7	9,2	136	25,6
Overige tuinbouwbedrijven	84	18,5	18	23,7	102	19,2
Blijvende teeltbedrijven	7	1,5	0	0,0	7	1,3
Graasdierbedrijven	27	5,9	24	31,6	51	9,6
Gewassen combinaties	21	4,6	0	0,0	21	4,0
Overige bedrijven	14	3,1	7	9,2	21	4,0
Totaal	455	100,0	76	100,0	531	100,0
<i>Situatie met functieverandering</i>						
Akkerbouwbedrijven	105	33,1	9	22,0	114	31,8
Glasbloembedrijven	104	32,8	5	12,2	109	30,4
Overige tuinbouwbedr.	67	21,1	10	24,4	77	21,5
Blijvende teeltbedr.	5	1,6	0	0,0	5	1,4
Graasdierbedrijven	21	6,6	13	31,7	34	9,5
Gewassen combinaties	9	2,8	0	0,0	9	2,5
Overige bedrijven	6	1,9	4	9,8	10	2,8
Totaal	317	100,0	41	100,0	358	100,0

6 Bedrijfsoppervlakte

De bedrijfsoppervlakte is een gegeven dat met name van belang is bij grondgebonden bedrijven. In de Haarlemmermeer zijn dit vooral akkerbouwbedrijven. In tabel 4 is daarom een overzicht gegeven van de akkerbouw binnenblokbedrijven per bedrijfsoppervlakte-klasse op basis van de geïnventariseerde oppervlakte. In de huidige situatie betreft het 193 bedrijven met een gemiddelde oppervlakte van 42,8 ha. Van de 193 bedrijven heeft 61% een bedrijfsoppervlakte groter dan 30 ha. In de situatie met functieverandering zijn er 114 akkerbouwbedrijven met een gemiddelde oppervlakte van 38 ha, een afname van bijna 5 ha. Van deze bedrijven heeft 59% een bedrijfsoppervlakte groter dan 30 ha. Het sterkst is de afname van het aantal bedrijven in de klasse ≥ 100 ha.

Tabel 4 Aantal akkerbouwbinnenblokbedrijven per bedrijfsoppervlakte-klasse (ha) op basis van de geïnventariseerde oppervlakte in de huidige situatie en in de situatie met functieverandering

Bedrijfs grootte (ha)	Huidige situatie		Na funtieverandering	
	aantal	(%)	aantal	(%)
0,0 < 1,0	2	1,0	2	1,8
1,0 < 5,0	1	0,5	1	0,9
5,0 < 10,0	10	5,2	6	5,3
10,0 < 20,0	29	15,0	21	18,4
20,0 < 30,0	33	17,1	17	14,9
30,0 < 50,0	65	33,7	40	35,1
50,0 < 100,0	42	21,8	25	21,9
≥ 100,0	11	5,7	2	1,8
Totaal	193	100,0	114	100,0
Gemiddeld	42,8 ha		38,0 ha	

7 Bedrijfsomvang

De gemiddelde bedrijfsomvang van de bedrijven in de huidige situatie is 94 nge; in de toekomstige situatie is die licht gedaald naar 91 nge. De glasbloembedrijven zijn met gemiddeld 175 nge in de huidige situatie aanmerkelijk groter dan de overige bedrijven. Grote verschuivingen vinden er niet plaats (tabel 5). Ten opzichte van alle bedrijven in Nederland heeft de Haarlemmermeer een gunstige verdeling van de bedrijfsomvang.

Tabel 5 Aantal bedrijven naar bedrijfsomvang in nge-klassen per bedrijfstype in de huidige situatie en in de situatie met functieverandering

Bedrijfstype	< 20	20 - 32	32 - 50	50 - 70	70 - 100	100 - 120	> 120	Totaal
<i>Huidige situatie</i>								
Akkerbouwbedrijven	20	33	43	35	26	10	26	193
Glasbloembedrijven	7	7	10	14	14	14	70	136
Overige tuinbouwbedrijven	18	18	18	16	10	1	21	102
Blijvende teeltbedrijven	0	1	3	0	0	1	2	7
Graasdierbedrijven	24	4	6	7	3	2	5	51
Gewassen combinaties	0	3	0	2	7	2	7	21
Overige bedrijven	7	2	2	7	1	1	1	21
Totaal abs.	76	68	82	81	61	31	132	531
Totaal %	14,3	12,8	15,4	15,3	11,5	5,8	24,9	100,0
Nederland %	30,4	9,5	12,4	13,7	15,7	18,3		100,0
<i>Situatie met functieverandering</i>								
Akkerbouwbedrijven	9	20	23	25	16	7	14	114
Glasbloembedrijven	5	6	6	11	12	13	56	109
Overige tuinbouwbedrijven	10	15	15	14	7	0	16	77
Blijvende teeltbedrijven	0	1	2	0	0	1	1	5
Graasdierbedrijven	13	3	4	6	2	2	4	34
Gewassen combinaties	0	3	0	1	4	0	1	9
Overige bedrijven	4	0	1	4	1	0	0	10
Totaal abs.	41	48	51	61	42	23	92	358
%	11,5	13,4	14,2	17,0	11,7	6,4	25,7	100,0

8 Kavels en bedrijfskavels

Bij het beschrijven van de verkaveling speelt het begrip kavel een belangrijke rol. Kort omschreven is dit een stuk grond van een gebruiker omgeven door wegen, waterlopen e.d. of grond van andere gebruikers. Voor de gebruiker zijn er binnen een kavel voor de exploitatie geen belemmeringen anders dan de aanwezige topografie. Een kavel bestaat uit een of meer topografische percelen. Een topografisch

perceel is een stuk grond omgeven door topografische grenzen zoals sloten en houtwallen.

In onderstaande cijfers betreffen alleen de bedrijven die in het gebied zijn gevestigd en grond hebben betrokken, niet de bedrijven die als puntelement zijn verwerkt. Binnen de gebiedsgrens zijn 630 kavels geïventariseerd. Deze kavels hebben een gemiddelde grootte van 17,3 ha. Ze zijn in gebruik bij 394 bedrijven wat neer komt op 1,6 kavels per bedrijf. In het overblijvende gebied liggen 471 kavels met een gemiddelde oppervlakte van 13,9 ha. Deze sterke afname van de gemiddelde kavelgrootte is een gevolg van het doorsnijden van bestaande kavels door grenzen van nieuwe bestemmingen. Vooral in het noordelijk deel van het gebied doet zich dit voor (zie de kaart).

Bij de beschrijving van de verkaveling van bedrijven speelt naast het begrip kavel ook het begrip bedrijfskavel een belangrijke rol. Een bedrijfskavel kan worden gezien als een cluster van kavels. Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht dat een bedrijf met 5 aaneengesloten kavels (1 bedrijfskavel) een gunstiger verkaveling heeft dan 5 verspreid liggende kavels (5 bedrijfskavels). Dit kenmerk is vooral van belang bij graasdierbedrijven. Graasdierbedrijven komen in de Haarlemmermeer echter nauwelijks voor. Slechts 16 van de 630 kavels vormen met andere kavels een bedrijfskavel.

Tabel 6 Aantal binnenblokbedrijven in de huidige situatie en de situatie met functieverandering naar aantal kavels per bedrijf

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal
Huidige situatie											
abs	259	85	27	11	4	5	0	2	0	1	394
%	65,7	21,6	6,9	2,8	1,0	1,3	0,0	0,5	0,0	0,3	100,0
Situatie met functieverandering											
abs	184	54	11	5	2	0	0	1	0	0	257
%	71,6	21,0	4,3	1,9	0,8	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	100,0

In de huidige situatie heeft van het totale aantal binnenblokbedrijven 65,7% 1 kavel (tabel 6). In de situatie met functieverandering is dit 71,6%. In de verdere verdeling zijn er weinig verschillen tussen de huidige situatie en de situatie met functieverandering.

9 Arbeidsbezetting

Het aantal arbeidskrachten met 20 uur of meer per week bedraagt in de huidige situatie 1376 (tabel 7). Dit komt neer op een gemiddelde van 2,6 arbeidskrachten per bedrijf. Bij de glasbloembedrijven is het aantal arbeidskrachten per bedrijf het hoogst (5,5). In deze sector zijn meer dan de helft van het totaal aantal arbeidskrachten. In de nieuwe situatie is het aantal arbeidskrachten gedaald van 1376 naar 959.

Tabel 7 Aantal arbeidskrachten per bedrijfstype in de huidige situatie en de situatie met functieverandering

	Aantal bedrijven	Aantal arbeidskrachten	Gemiddeld aantal arbeidskrachten
<i>Huidige situatie</i>			
Akkerbouwbedrijven	193	247	1,3
Glasbloembedrijven	136	746	5,5
Overige tuinbouwbedrijven	102	222	2,2
Blijvende teeltbedrijven	7	20	2,8
Graasdierbedrijven	51	59	1,2
Gewassen combinaties	21	52	2,5
Overige bedrijven	21	30	1,4
Totaal	531	1376	2,6
<i>Situatie met functieverandering</i>			
Akkerbouwbedrijven	114	152	1,3
Glasbloembedrijven	109	559	5,1
Overige tuinbouwbedrijven	77	172	2,2
Blijvende teeltbedrijven	5	6	1,2
Graasdierbedrijven	34	40	1,2
Gewassen combinaties	9	17	1,9
Overige bedrijven	10	13	1,3
Totaal	358	959	2,7

10 Leeftijd en bedrijfsopvolging

In de huidige situatie is de gemiddelde leeftijd van de bedrijfshoofden 51,6 jaar (tabel 8). De gemiddelde leeftijd bij de tuinbouwbedrijven ligt lager dan bij de overige bedrijfstypen. 99 van de 302 bedrijven met een bedrijfshoofd ouder dan 50 jaar heeft een opvolger. De toekomstige situatie geeft hetzelfde beeld te zien.

Tabel 8 Leeftijd en opvolging in de huidige situatie en situatie met functieverandering

	Aantal bedrijfshoofden jonger dan 50 jaar	Aantal bedrijfshoofden 50 jaar en ouder	Gemiddelde leeftijd bedrijfshoofd	Aantal opvolgers bij bedrijfshoofden 50 jaar en ouder
<i>Huidige situatie</i>				
Akkerbouwbedrijven	81	112	51,5	35
Glasbloembedrijven	67	69	50,6	25
Overige tuinbouwbedrijven	46	56	49,1	17
Blijvende teeltbedrijven	3	4	53,1	2
Graasdierbedrijven	17	34	56,7	8
Gewassen combinaties	10	11	52,1	7
Overige bedrijven	5	16	55,9	5
Totaal	229	302	51,6	99
<i>Situatie met functieverandering</i>				
Akkerbouwbedrijven	52	62	50,6	23
Glasbloembedrijven	55	54	50,1	20
Overige tuinbouwbedrijven	31	46	49,8	14
Blijvende teeltbedrijven	2	3	51,6	1
Graasdierbedrijven	10	24	58,5	7
Gewassen combinaties	2	7	56,2	3
Overige bedrijven	4	6	52,8	2
Totaal	156	202	51,2	70

Literatuur

Landbouw-Economisch Instituut en Centraal Bureau voor de Statistiek, 1995. *Landbouwcijfers 1995*. 's-Gravenhage. 269 p.

Gemeente Haarlemmermeer, 1996. *Inventarisatierapport structuurvisie Haarlemmermeer-Noord en bestemmingsplan 5P+*. Hoofddorp. 65 p.

Dienst Ruimte, Wonen en Economie, Haarlemmermeer, 1996. *Structuurvisie Haarlemmermeer-Noord*. Hoofddorp. 59 p.

Stichting ter Verbetering van de Agrarische Structuur in Noord-Holland. *Osdorp. Beschrijving van een project van Stivas 'De Meerlanden-Amstelland'*. Haarlem. 32 p.